

Tietoa
Manner-Suomen
kuntien lautakunnista
2009–2012

Kunnan toimielimiä ovat valtuuston lisäksi kunnanhallitus, lautakunnat ja johtokunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat. Lautakunnat ovat kunnanhallituksen alaisia toimielimiä. Ne hoitavat erilaisia valtuuston antamia pysyväisluontoisia tehtäviä ohjaamalla ja valvomalla palveluiden tuotantoa kunnan eri toimialoilla. Lautakuntien rooliin kuuluu myös kuntalaisnäkökulman esille tuominen palvelutuotannon kehittämisessä.

Tässä julkaisussa kuvataan Manner-Suomen kuntien lautakuntia ja niiden jäseniä valtuustokaudella 2009–2012. Tiedot ovat vuodelta 2009 ja perustuvat kuntien Kuntaliitolle toimittamiin tietoihin.

Tiedustelut: demokratia@kuntaliitto.fi

Suomen Kuntaliitto

Toinen linja 14, 00530 Helsinki

PL 200, 00101 Helsinki

Puh. 09 7711, faksi 09 771 2291

etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

www.kunnat.net

ISBN 978-952-213-776-0 (nid.)

ISBN 978-952-213-777-7 (pdf)

Helsinki 2011

Sisältö

1	Lautakunnan rooli _____	4
2	Lautakunnan tehtävät _____	6
3	Kuntien yhteinen lautakunta _____	8
4	Lautakunnan jäsenmäärä _____	10
5	Lautakunnan kokoonpano _____	12
6	Lautakunnan puheenjohtajien profiili _____	14
7	Lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot _____	16
	Aiheesta lisää _____	18

1 Lautakunnan rooli

Kuntalain mukaan ainoastaan vaali- ja tarkastuslautakunnat ovat kunnissa pakollisia. Kunnanvaltuustot päättävät muiden lautakuntien tarpeellisuudesta. Erityislait edellyttävät usein, että kunnassa on tiettyjä tehtäviä hoitava viranomainen. Lautakunnan sijasta näitä tehtäviä voi määrätyissä tapauksissa hoitaa myös kunnanhallitus.

Vuoden 2009 alussa Manner-Suomessa oli yhteensä 1 624 lautakuntaa. Edelliseen valtuustokauteen verrattuna lautakuntien määrä väheni 28 prosentilla. Lautakuntien määrää ovat vähentäneet kuntaliitokset, kuntien palvelutuotannon uudistaminen ja kuntien yhteistoiminta. Kempeleellä ja Sipoossa valtuutettujen muodostamat työryhmät eli valiokunnat ovat korvanneet lautakunnat.

Valtuustokauden 2009–2012 alussa lautakuntia oli kunnassa keskimäärin viisi. Lautakuntien määrä vaihtelee suuresti kuntien välillä. Alle 5 000 asukkaan kunnissa on keskimäärin neljä lautakuntaa ja yli 50 000 asukkaan kunnissa kahdeksan.

Lautakunnassa voi olla jaostoja. Yleisimmin jaostoja on teknisellä toimialalla.

KUNTIEN LAUTAKUNTIEN MÄÄRÄ TOIMIALOITTAIN 1993–2009

Luvut eivät sisällä vaali- ja tarkastuslautakuntia

Toimiala	1993	1997	2001	2005	2009	Muutos		Muutos	
						1993–2009	2005–2009	1993–2009	2005–2009
						lkm	%	lkm	%
Yhdyskunta, tekniikka									
ja ympäristö	1 057	938	886	760	587	-470	-44	-173	-23
Opetus ja kulttuuri	940	882	851	794	582	-358	-38	-212	-27
Sosiaali ja terveys	477	465	459	417	275	-202	-42	-142	-34
Muut*	631	438	343	271	165	-466	-74	-106	-39
Moniala	-	-	-	-	15	-	-	-	-
Yhteensä	3 105	2 723	2 539	2 242	1 624	-1 481	-48	-618	-28
Kuntien lkm	439	436	432	416	332	-107	-24	-84	-20
Lautakuntia/kunta	7	6	6	5	5				

* Muut-kohta sisältää enimmäkseen elinkeino- ja maaseutulauslautakuntia.

Lähde: Suomen Kuntaliitto

2 Lautakunnan tehtävät

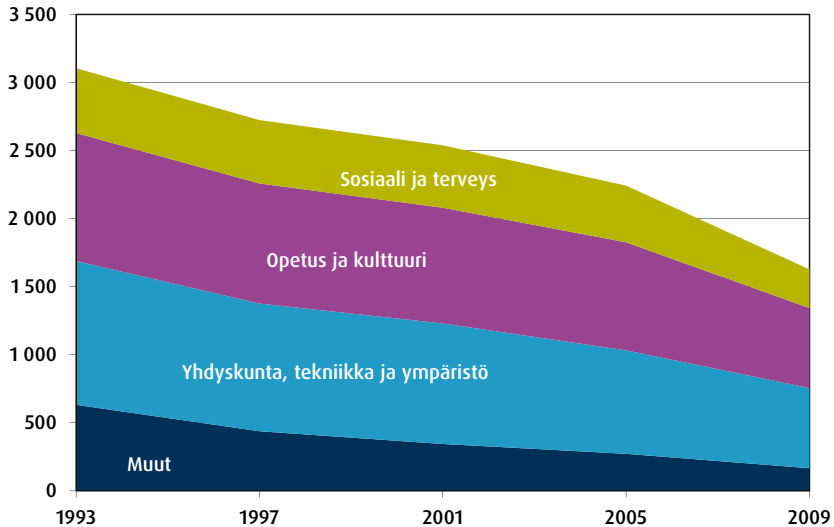
Lautakunnista lähes kolme neljästä edustaa yhdyskunta-, tekniikka ja ympäristöpalveluita tai opetus- ja kulttuuripalveluita. Yleisin lautakunta on tekninen lautakunta.

Lautakunnan tehtävänä voi olla myös tietyn kunnanosan asukkaiden hyvinvoinnin ja viihtyisyyden edistäminen. Valtuustokauden 2009–2011 alussa *kunnanosalautakuntia* oli yhteensä 18 seitsemässä eri kunnassa. Edellisestä kaudesta kunnanosalautakuntien määrä kaksinkertaistui.

Lautakuntien määrä on pienentynyt kaikilla kunnan toimialoilla valtuustokauden 1993–1996 alusta lähtien. Lukumääräisesti ja suhteellisesti eniten ovat vähentyneet niin sanotut ”muut lautakunnat”, joita ovat muun muassa elinkeino- ja maaseutulausakunnat.

Valtuustokauden 2009–2012 alussa perustettiin joissakin kunnissa monialaisia lautakuntia. Lautakunnan tehtäväalaa voi tällöin kuulua esimerkiksi päivähoito, lukiokoulutus, terveydenhuolto ja kirjastotoimi. Tällaisia monialaisia lautakuntia on yleensä kunnissa, joissa palvelut on organisoitu *elämänkaarimallin* mukaisesti. Tässä mallissa palvelut suunnataan ikäryhmittäin.

KUNTIEN LAUTAKUNNAT TOIMIALOITTAIN 1993–2009

Ei sis. vaali- ja tarkastuslautakuntia.

Lähde: Suomen Kuntaliitto

3 Kuntien yhteinen lautakunta

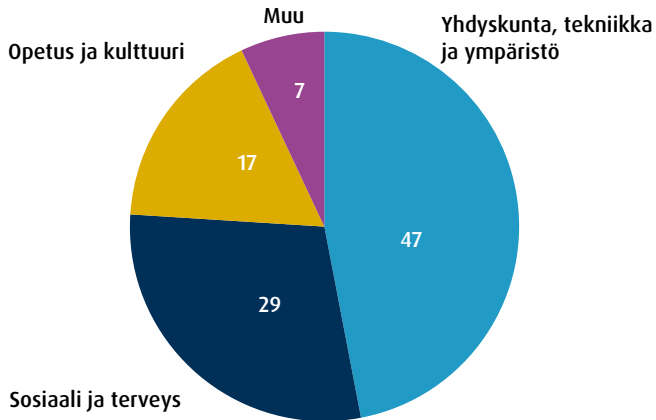
Kuntalain 77 §:n mukainen yhteislautakunta tarkoittaa sitä, että yhden kunnan lautakunta hoitaa myös muiden kuntien samaisen lautakunnan toimialaan kuuluvat viranomaistehtävät niin sanotun isäntäkuntamallin mukaisesti. Muut kunnat valitsevat lautakuntaan edustajansa. Jäseninä lautakunnassa voivat olla kyseisten kuntien vastaavaan toimielimeen vaalikelpoiset henkilöt.

2000-luvulla yhteislautakuntien määrä on kasvanut. Valtuustokauden 2009–2012 alussa yhteislautakuntia oli Manner-Suomessa 107. Vuonna 2001 yhteislautakuntia oli 46.

Yhteislautakuntien tehtävistä noin puolet kuuluu yhdyskunta, tekniikka ja ympäristö -palveluiden piiriin ja runsas neljännes sosiaali- ja terveystalouteen.

Yhteislautakunnassa mukana olevien kuntien määrä vaihtelee lautakunnittain. Eniten kuntia on mukana yhdyskunta, tekniikka ja ympäristö -alaan kuuluvissa lautakunnissa. Käytännössä yhteislautakunta muodostuu tällöin jopa 8–10 kunnasta.

KUNTIEN YHTEISLAUTAKUNTIEN TOIMIALAT 2009, % (N = 107)

Lähde: Suomen Kuntaliitto

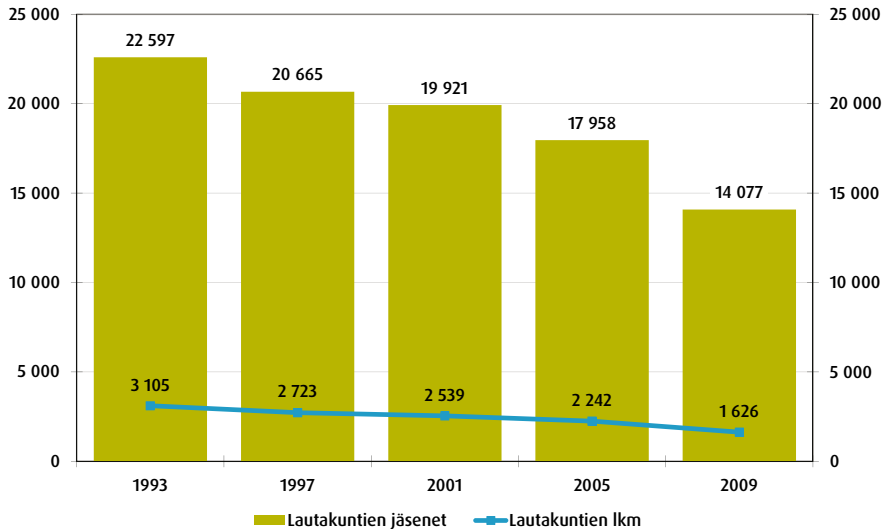
4 Lautakunnan jäsenmäärä

Kunnanvaltuusto voi vapaasti päättää lautakunnan jäsenmäärästä. Lautakunnissa on keskimäärin yhdeksän jäsentä. Lähes kahdessa kolmasosassa lautakuntia on joko seitsemän tai yhdeksän jäsentä. Vuoden 2009 alussa pienin lautakunnan jäsenmäärä oli kolme ja suurin 18.

Valtuustokauden 2009–2012 alussa Manner-Suomen kuntien eri toimialojen lautakunnissa oli yhteensä noin 14 000 jäsentä. Edellisestä kaudesta jäsenten määrä väheni noin viidenneksen. Vuodesta 1993 lautakuntien jäsenmäärä on vähentynyt noin 38 prosentilla. Suurin syy lautakuntien jäsenmäärän vähenemiseen ovat olleet kuntaliitokset.

Suurijäsenisimmät lautakunnat ovat usean kunnan yhteislautakuntia. Jäsenmäärältään pienimpien lautakuntien tehtäväalue on yleensä hyvin suppea, ja saattaa koskea esimerkiksi yksityisteitä.

LAUTAKUNTIEN JA SEN JÄSENTEN LUKUMÄÄRÄ 1993–2009, LKM

Lähde: Suomen Kuntaliitto

5 Lautakunnan kokoonpano

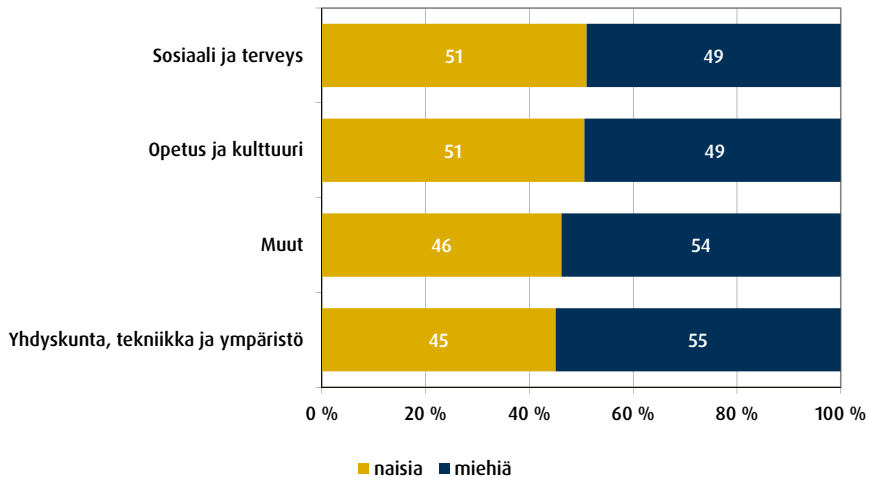
Henkilön vaalikelpoisuutta lautakuntaan säädellään tarkemmin kuin vaalikelpoisuutta valtuustoon. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kyseisen lautakunnan alaisilla henkilöillä ei ole mahdollisuutta tulla valituksi kyseiseen lautakuntaan. Sen sijaan esimerkiksi teknisen lautakunnan alainen henkilö voidaan valita perusturvalautakuntaan.

Kunnanvaltuusto voi johtosäännössään määrätä, että lautakuntaan voidaan valita vain valtuutettuja ja varavaltuutettuja (Kuntalaki 365/1995, 18 §). Tämä on kuitenkin harvinaista. Yleisimmin pyritään siihen, että ainakin lautakunnan puheenjohtajat ovat valtuutettuja. Vuonna 2009 lautakuntien jäsenistä kolmannes ja puheenjohtajista 71 prosenttia oli valtuutettuja. Lautakuntien jäsenistä noin 40 prosenttia ei ollut ehdokkaana kuntavaaleissa 2008.

Tasa-arvolain* mukaan kunnallisissa toimielimissä, pois lukien valtuustot, on oltava sekä naisia että miehiä vähintään 40 prosenttia. Vuonna 2009 lautakuntien jäsenistä naisia oli keskimäärin 48 prosenttia. Eniten naisia on jäsenenä sosiaali- ja terveys- sekä opetus- ja kulttuurilautakunnissa. Vähiten naisia on yhdyskunta-, tekniikka ja ympäristölautakunnissa.

* Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986, 4a§

LAUTAKUNTIEN JÄSENET SUKUPUOLEN MUKAAN 2009, % (N = 13 902)

Lähde: Suomen Kuntaliitto

6 Lautakunnan puheenjohtajien profiili

Ikä: Lautakuntien puheenjohtajat ovat keskimäärin 50-vuotiaita. Lautakuntien puheenjohtajista alle 30-vuotiaita on noin neljä prosenttia ja 65 vuotta täyttäneitä kymmenen prosenttia.

Sukupuoli: Lautakuntien puheenjohtajista naisia on 29 prosenttia ja varapuheenjohtajista noin 38 prosenttia. Eniten naisia on puheenjohtajina opetus- ja kulttuuri-lautakunnissa ja vähiten puolestaan yhdyskunta-, tekniikka ja ympäristölautakunnissa.

Puolue: Lautakunnan puheenjohtaja on keskustalainen 43 prosentissa kuntia. Viidennes puheenjohtajien paikoista on kokoomuksella, sosiaalidemokraateilla paikoista on puolestaan vajaa viidennes.

Työnantaja: Lautakuntien puheenjohtajista noin puolet työskentelee yksityisellä sektorilla. Kuntasektorin palveluksessa on viidennes puheenjohtajista. Työelämän ulkopuolella olevia, lähinnä eläkeläisiä, puheenjohtajista on 17 prosenttia ja valtion palveluksessa, lähinnä valtionhallinnossa, seitsemän prosenttia puheenjohtajista.

LAUTAKUNNAN PUHEENJOHTAJAT IÄN, PUOLUEEN JA TYÖNANTAJAN MUKAAN
2009, %

Ikä	%	Puoluepaikat	%	Työnantaja	%
18–29 v	4	Kesk.	43	Yksityinen	51
30–39 v	15	Kok.	20	Muu taho*	17
40–49 v	27	SDP	18	Kuntasektori	20
50–64 v	44	RKP	8	Valtio	7
65– v	10	Muut	11	Yhdistys/ järjestö/kirkko	5
Yht. (n = 1455)	100	Yht. (n = 1559)	100	Yht. (n = 1482)	100

Puheenjohtajista valtuutettuja on 71 prosenttia ja naisia 29 prosenttia.

*eläkeläiset, opiskelijat ja työttömät

Lähde: Suomen Kuntaliitto

7 Lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot

Lautakuntien jäsenille ja puheenjohtajille maksetaan yleisesti kokouspalkkioita ja puheenjohtajille lisäksi vuosipalkkiota. Tietyn toimialan lautakunnan puheenjohtajan palkkio kokouksesta on keskimäärin 67 euroa ja jäsenen 46 euroa. Kokouspalkkiot ovat keskimäärin sitä suurempia mitä suurempi kunta on kyseessä.

Lautakunnan puheenjohtajan vuosipalkkio on keskimäärin noin 700 euroa. Vuosipalkkio vaihtelee kunnittain 90 eurosta 5 810 euroon. Joissakin kunnissa lautakuntien puheenjohtajien vuosipalkkio vaihtelee myös lautakunnan tehtäväalueen mukaan.

Kunnanvaltuusto päättää palkkioiden tasosta. Luottamushenkilöiden palkkiot perustuvat lakiin (Kuntalaki 365/1995, 42 §). Lautakuntien kokouspalkkiot ovat nousseet vuodesta 2005 vuoteen 2009 suhteellisesti hieman enemmän kuin valtuuston ja hallituksen palkkiot. Lautakuntien määrä on vähentynyt samalla kun lautakuntien tehtäväalueet ovat laajentuneet. Tämä on puolestaan johtanut työn vaatavuuden kasvuun, mikä selittää kokouspalkkioiden korotuksia.

LAUTAKUNNAN PUHEENJOHTAJIEN JA JÄSENTEN KOKOUS- JA VUOSIPALKKIOT
2009, €

Kuntakoko 1.1.2009	Lautakunnan puheenjohtaja		Ltk:n jäsen
	€/kokous	€/vuosi	€/kokous
Alle 2 000 asukasta	41	329	29
2 000–5 000 asukasta	55	474	39
5 001–10 000 asukasta	62	647	44
10 001–20 000 asukasta	75	760	53
20 001–50 000 asukasta	91	915	61
50 001–100 000 asukasta	122	1 437	83
Yli 100 000 asukasta	155	2 832	102
Manner-Suomi yhteensä	67	699	46

Lähde: Suomen Kuntaliitto

Aiheesta lisää

Tilastotietoja:

Tilastotietoa lautakunnista ja muista toimielimistä sekä palkkioista kunnittain:

www.kunnat.net/tilastot > Kuntavaali- ja demokratiatilastot

Tutkimuksia:

- Tutkimus valtuustokaudesta 2005–2008: Kuntademokratian ja johtamisen tila valtuustokaudella 2005–2008. Acta nro 215. Jäntti Anni ja Pekola-Sjöblom Marianne (toim.)
- Tutkimus valtuustokaudesta 2001–2004: Edustuksellisen demokratian tila kunnissa valtuustokaudella 2001–2004. Acta nro 173. Kurikka Päivi, Majoinen Kaija, Pekola-Sjöblom Marianne.

Kuntaliiton kirjakauppa:

www.kunnat.net/kirjakauppa

Tietoja lautakunnista ja muista toimielimistä:

www.kunnat.net/demokratia > Edustuksellinen demokratia > Lautakunnan toiminta ja tehtävät